

JAARVERSLAG OP Z'N SPARTAANS

SPARTA BEHEER B.V. JAARSTUKKEN 2016/2017

WWW.SPARTA-ROTTERDAM.NL

Inhoudsopgave

Bericht van het bestuur	3
Verslag van de directie	5
Geconsolideerde balans per 30 juni 2017	26
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016/2017	27
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	28

Bericht van het bestuur

Het voltallige bestuur, vertegenwoordigd in de One Tier Board, is in het boekjaar 2016/2017 nauw betrokken geweest bij de gang van zaken in de vennootschap.

De samenstelling van het bestuur is gedurende het boekjaar 2016/2017 veranderd ten opzichte van het voorgaande boekjaar. Bij de start van het boekjaar bestond het bestuur uit 8 personen te weten de heren R.M. Westerhof, A. Klein, M.M.H. Laros, H. van der Beek, S.P.C. de Jong, J.M. van Heelsbergen, P.J. van der Gaag en de heer C.L. van der Steene. Op 1 juli 2016 is de heer L.C. Ruijs toegetreden tot de One Tier Board als niet-uitvoerend bestuurslid met de portefeuille financiën. De ontstane vacature van het bestuurslid technische zaken (uitvoerend), door het vertrek van de heer P. Verbeek, is na intern overleg niet ingevuld. Vanaf dat moment wordt door de leidinggevende van de technische driehoek, de heer A. Pastoor, elke bestuursvergadering verslag gedaan van de voetbaltechnische zaken. Na de balansdatum is, vanwege een verdere informatiebehoefte vanuit het bestuur, met de heer E. Metgod een takenpakket overeengekomen als bestuursadviseur technische zaken.

Jaarlijks hebben het bestuur en de technische driehoek, bestaande uit de Voetbalmanager/hoofdtrainer, Assistent-trainer, Hoofd Jeugdopleiding en aangevuld met het Hoofd scouting, de gezamenlijke doelstelling om tot een goede samenstelling van de selectie dan wel het eerste elftal te komen. Om tot het maximale resultaat in deze doelstelling te komen heeft het bestuur besloten om haar kennis uit te breiden via een bestuursadviseur technische zaken.

De bestuursadviseur technische zaken ondersteunt en informeert het (dagelijks) bestuur inzake individuele spelers en de ontwikkeling van het eerste elftal en beloftenteam van Sparta Rotterdam in het algemeen. Hij geeft op verzoek advies, en onderbouwt dit middels een rapportage dan wel mondeling, over nieuw aan te trekken spelers, verlenging van arbeidsovereenkomsten van spelers, de ontwikkeling van het individu en het team als collectiviteit.

Na de balansdatum is de heer S.P.C. de Jong afgetreden als bestuurslid.

Het bestuur kwam in het afgelopen jaar tienmaal bijeen en heeft daarnaast tweemaal gezamenlijk vergaderd met de aandeelhouders te weten Stichting Sparta 1888 en Stichting RoodWit. Buiten de formele vergaderingen zijn de uitvoerende bestuursleden met grote regelmaat bij elkaar gekomen om de dagelijkse gang van zaken te bespreken. Daarnaast zijn er regelmatig schriftelijke en telefonische overleggen geweest waarin een aantal belangrijke besluiten is genomen en vastgelegd.

De directie heeft de jaarrekening toegelicht aan een afvaardiging van het bestuur die vervolgens het voltallige bestuur heeft geadviseerd in te stemmen met de door de directie opgemaakte jaarrekening.

Het bestuur heeft het door de directie aan haar voorgelegde jaarverslag, met inbegrip van de daarin opgenomen jaarrekening, over het boekjaar 1 juli 2016 tot en met 30 juni 2017 besproken en goedgekeurd. De onafhankelijke accountant van de vennootschap

BDO Audit & Assurance B.V. heeft de jaarrekening gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien.

De jaarrekening leggen wij hierbij ter bespreking en vaststelling voor aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Wij verzoeken de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de jaarrekening vast te stellen en décharge te verlenen aan de directie (uitvoerende bestuurders) voor het gevoerde beleid en aan de niet-uitvoerende bestuursleden voor het daarop gehouden toezicht. Het bestuur stelt voor om het netto resultaat, groot € 1.901.059 positief toe te voegen aan de algemene reserve.

Het bestuur dankt de heer S.P.C. de Jong voor de door hem verrichte werkzaamheden in zijn hoedanigheid als bestuurslid van Sparta Beheer B.V.

Het bestuur dankt, en spreekt zijn waardering uit voor de inzet van het managementteam en alle medewerkers en medewerksters van Sparta Rotterdam B.V., met inbegrip van de velen die vrijwillig taken ten behoeve van Sparta Rotterdam verrichten.

Rotterdam, 31 oktober 2017

w.g.

Bestuur

R.M. Westerhof (voorzitter)

A. Klein

M.M.H. Laros

H. van der Beek

J.M. van Heelsbergen

P.J. van der Gaag

C.L. van der Steene

L.C. Ruijs

Verslag van de directie

Voor u ligt het jaarverslag over het seizoen 2016/2017.

Het afgelopen seizoen keerde Sparta Rotterdam terug op het niveau waar zij vurig naar verlangde. Terugkijkend op het eerste seizoen zijn wij trots op alle prestaties die het afgelopen seizoen zijn behaald. In het bijgaande verslag wordt u geïnformeerd over deze prestaties waarop wij onderstaand alvast een voorschot nemen;

- het Eredivisieschap wordt behouden zonder het spelen van Play-Offs;
- we spelen een fantastisch bekertoernooi waarbij we de halve finale van de KNVB Beker bereiken;
- Jong Sparta speelt zeer verdienstelijk in de Tweede Divisie en zorgt de lang gekoesterde wens om een sportieve brug te vormen tussen jeugdopleiding en eerste elftal;
- de jeugdafdeling ziet jeugdspelers doorschuiven in alle elftallen en geeft de selectie zowel een kwantitatieve als kwalitatieve impuls;
- meerdere jeugdspelers worden geselecteerd voor de vertegenwoordigende elftallen en verkrijgen de status jeugdinternational;
- het boekjaar wordt afgesloten met een ongekennde winst van € 1.901.059;
- het eigen vermogen is einde boekjaar wederom positief met € 1.030.361;
- de prognose geeft een voorlopig resultaat weer van € 2.200.000 voor belastingen;
- Sparta creëert op eigen koers en kracht de mogelijkheden om te investeren in sportieve dan wel organisatorische versterkingen voor een verdere uitbouw van de club.

De sportieve doelstelling blijft, binnen de huidige financiële mogelijkheden, onveranderd: handhaving op Eredivisie niveau. Het proces voor het behalen van de financiële doelstelling is in september 2016 ingezet en hier wordt het komende jaar aan doorgewerkt met als uiteindelijke doel: groei van het spelersbudget naar de omvang van middenmoot Eredivisie. Bestuur, technische staf, directie en management werken hard aan het behalen van deze doelstellingen en zijn vol vertrouwen dat deze worden gerealiseerd.

Financiële toelichting

Sparta Beheer B.V. heeft het boekjaar afgesloten met een positief resultaat na belastingen van € 1.901.059 (geconsolideerd). Dit eindresultaat komt tot stand middels een positief bedrijfsresultaat van € 368.918 inclusief rentebaten en –lasten, een positief resultaat vergoedingssommen van € 907.997, een belastingbate ten gevolge van de waardering van (een deel van) de verrekenbare verliezen van € 550.000 en een positief resultaat deelneming van € 74.144.

Het groepsvermogen is gedurende het verslagjaar toegenomen van € 995.699 negatief per 30 juni 2016 naar € 1.030.361 positief per 30 juni 2017. De solvabiliteit is toegenomen van 23% negatief naar 15% positief per 30 juni 2017.

Het werkkapitaal (inclusief liquide middelen) is ten opzichte van het voorgaande seizoen met € 907.454 toegenomen. Het werkkapitaal bedroeg per 30 juni 2016 € 1.888.319 negatief en op 30 juni 2017 € 980.866 negatief.

In tegenstelling tot het aanzienlijke positieve resultaat neemt de cashflow 'maar' toe met € 39.447. Deze minimale toename is het gevolg van de aflossing van de 5 leningen ad € 100.000 welke in voorgaand boekjaar noodzakelijk waren om de continuïteit van de vennootschap te waarborgen. Naast deze aflossing zijn er het afgelopen seizoen investeringen in immateriële- en materiële vaste activa gedaan ad € 826.365.

Nadere financiële toelichting Winst en Verliesrekening

Netto omzet

De netto omzet is in het seizoen 2016/2017 met 77,2% gestegen van € 6.309.877 naar € 11.184.982. Deze toename ad € 4.875.105 is voornamelijk te danken aan de terugkeer naar de Eredivisie en de sportieve resultaten in het bekertoernooi. Sparta speelde nagenoeg het gehele seizoen in een uitverkocht Kasteel. De toename van het aantal bezoekers had niet alleen invloed op de kaartverkoop maar ook op de merchandising, horeca en groepsarrangementen. De belangstelling van het bedrijfsleven was overweldigend waardoor aan het begin van het seizoen extra business seats werden gerealiseerd en werd er een start gemaakt met de uitbreiding van de exposure mogelijkheden door middel van videowalls.

Een nadere toelichting van de netto omzet volgt onderstaand:

- de inkomsten uit verkoop seizoenkaarten en losse kaarten zijn gestegen met € 577.361. Daarnaast werd er door het sportief succesvolle bekertoernooi, waarin Sparta Rotterdam de halve finale behaalde, voor € 289.777 aan extra inkomsten gerealiseerd;
- de commerciële inkomsten stegen met € 1.641.057 ten opzichte van het vorige seizoen. Met name de verkoop van het aantal business seats en de toename uit inkomsten voor boarding (vanwege het spelen van Eredivisie) zijn hiervoor een belangrijke verklaring;
- de mediagelden in de Eredivisie zijn aanzienlijk hoger dan de Eerste divisie, deze gelden stegen met € 1.292.494. Sparta is met deze uitkering, op basis van de sportieve resultaten van de afgelopen 10 jaar, ingedeeld op de laatste plaats waardoor bij sportieve resultaten deze gelden bij behoud Eredivisieschap toe zullen nemen;
- de merchandising steeg 'maar' met € 94.595. De verklaring hiervoor is dat in het kampioensjaar 2015/2016 een recordomzet op Eerste Divisie niveau werd gerealiseerd. Een verdere ontwikkeling van de database, de daarmee gaande marketingmogelijkheden en een nieuwe webshop moeten ervoor zorgdragen dat de omzet binnen 2 seizoenen door moet groeien;
- de food & beverage inkomsten stegen aanzienlijk met 259% naar € 459.361. Reden voor deze explosieve stijging is de omzet van het jeugdcomplex (zie ook de lasten food & beverage) en de volledige uitverkoop van de Kasteelloge en Ridderzaal waar een all-inclusive arrangement van toepassing is;
- de overige baten stegen naar € 1.761.574, een toename van € 624.946. De belangrijkste verklaring hiervoor zijn de inkomsten van de UEFA. De UEFA keert een

solidarity payment uit aan de Eredivisie clubs die niet in de groepsfase van de Champions League of Europa League hebben gespeeld. Deze gelden komen voort uit de marketingpool van de UEFA en worden via de KNVB aan de clubs voldaan.

Personeelskosten

De personeelskosten nemen toe van € 4.306.184 naar € 6.355.226. Een totale stijging van € 2.049.042 met als voornaamste reden de toename van kosten in het spelersbudget, technische staf en ondersteunde afdelingen aan het voetbal.

Overige aandachtspunten in de personeelskosten zijn:

- het aantal personeelsleden is gestegen van 94 gemiddeld in seizoen 2015/2016 naar 100 gemiddeld in seizoen 2016/2017, het aantal fte nam met 6 toe;
- het personeelsbestand bevat 44 contractspelers, van wie 1 speler werd verhuurd en 10 spelers werden vastgelegd vanuit opleidings- dan wel transferoogpunt;
- er zijn in het afgelopen seizoen extra kosten gemaakt voor de verlenging dan wel het openbreken van verscheidene spelerscontracten om de transferwaarden zeker te stellen;
- talentvolle jeugdspelers worden direct vanaf het 16^e levensjaar vastgelegd met een maximale arbeidsduur van drie seizoenen (al dan niet middels een optie). Afgelopen seizoen zijn o.b.v. dit beleid de navolgende jeugdspelers gecontracteerd; Deroy Duarte, Ragnar Ache, Ugur Altintas, Jamilio Tawiredja, Jaimy Brute, Diederick Luydens, Abdou Harroui, Vincent Schippers, Michael Fabrie en Bradly van Hoeven;
- de toename van de kosten van de technische staf wordt veroorzaakt door een opslag vanwege het spelen op Eredivisie niveau en de toename van fte in de begeleidingsstaf en trainers in de jeugdopleiding;
- de afvloeiings- en transitiekosten bedragen € 29.416;
- de prestatie gerelateerde contractuele bonussen voor het behoud van het eredivisieschap bedragen € 437.370 (2015/2016: € 433.718) en zijn in juli 2017 uitbetaald;
- alle arbeidsovereenkomsten voor contractspelers bevatten zowel een salaris op Eerste Divisie- als op Eredivisie niveau.

Overige bedrijfskosten

De bedrijfslasten exclusief personeelskosten stijgen met € 1.295.706, van € 3.086.680 naar € 4.382.386. De daadwerkelijke stijging is € 32.789 lager daar deze som toe te wijzen is aan een toename van de afschrijvingskosten.

De toename wordt onderstaand gedetailleerd toegelicht:

- de advertentie- en promotiekosten stijgen met € 87.502;
- het budget voor de wedstrijd- en trainingskosten voor de jeugdafdeling stijgt met € 80.710;
- de toename van het toeschouwers- (en sponsor-) aantal zorgt voor een aanzienlijke toename van de kosten van ontvangst, begeleiding en veiligheid;
- een stijging van de kosten van het winter- en zomertrainingskamp;
- een toename van de huisvestingskosten ad € 220.033 veroorzaakt door met name een stijging van de onderhoudskosten op het jeugdcomplex en stadion, toename van het energieverbruik en de schoonmaakkosten;

- de kostprijs voor merchandising stijgt evenredig aan de toename in de omzet en bedraagt € 64.998 meer;
- de food en beverage kosten bedragen € 322.559, ten opzichte van het seizoen 2015/2016 nemen de inkoopkosten met € 273.413 toe;
- op Eredivisie niveau wordt er geïnvesteerd / kosten gemaakt voor Fox Docs en andere video content voor website en andere media;
- de jaarlijkse afdrachten uit recette en seizoenkaarten aan de KNVB verdubbelen bijna met een toename van € 52.033.

Vergoedingssommen

Het resultaat vergoedingssommen inclusief afschrijvingen neemt toe met € 764.423. De totale opbrengst vergoedingssommen exclusief afschrijvingen bedraagt € 1.075.608 (2015/2016: € 248.462). Het resultaat komt met name tot stand door de inkomsten uit (nationale) solidariteitsbijdragen, (internationale) solidarity contribution, doorverkooppercentages en prestatiebonussen van voormalige Sparta spelers en transfervergoedingen.

Afgelopen seizoen zijn o.a. de navolgende vergoedingssommen verwerkt in het resultaat: solidariteitsbijdrage voor Ilias Bel Hassani, solidarity contributions voor Anwar El Ghazi en Marten de Roon, opbrengsten inzake het aandeel in transfers en prestatiebonussen van Ilias Bel Hassani en Mimoun Mahi en er zijn twee transfervergoedingen ontvangen voor 2 jeugdspelers (naar 1 club) en Michael Reiziger.

In het voornoemde resultaat zijn niet opgenomen de opbrengsten gerealiseerd na balansdatum waaronder de inkomsten uit de transfer van Rick van Drongelen naar HSV en Denzel Dumfries naar sc Heerenveen.

Rentebaten en -lasten

De rentebaten en -lasten zijn gedaald van € 100.692 te betalen in het seizoen 2015/2016 naar € 78.452 te betalen in het seizoen 2016/2017. De daling is met name te danken aan de op 23 september 2016 in totaal 5 afgeloste leningen ad € 100.000.

Sparta Transfer Fonds I

Aan het einde van het seizoen 2010/2011 is het Sparta Transfer Fonds I opgericht. Het Fonds is per 30 juni 2015 geëindigd. Indien na afloop van het fonds de inleg niet retour is ontvangen dan behouden de participanten de rechten totdat de inleg wel retour is ontvangen of totdat de laatste contractspeler uit dienst is getreden. Participanten hebben recht op een aandeel van 64% in het netto transferresultaat van nog 2 contractspelers, Sparta Rotterdam B.V. is houder van de resterende 36%.

Investeringsen

Immateriële vaste activa

Het afgelopen seizoen is er voor € 24.460 geïnvesteerd. Deze investering betrof uitsluitend betaalde opleidingsvergoedingssommen voor jeugdspelers.

Materiële vaste activa

Materieel werd er het afgelopen seizoen voor € 801.905 geïnvesteerd. De investeringen zijn grotendeels gedaan ten behoeve van verbeteringen en het verhelpen van achterstallig onderhoud op het jeugdcomplex ad € 113.753. In het stadion is er voor € 688.152 geïnvesteerd waarvan de uitbreiding en upgrade van de business seats en de realisatie van de videowalls de voornaamste waren.

Investeringsen aankomend seizoen

Voor het aankomende seizoen zijn er voor € 705.991 aan investeringsverplichtingen aangegaan. De investeringen betreffen € 222.967 ten behoeve van het jeugdcomplex waaronder de aanleg en renovatie van een kunstgrasveld alsmede de beregeningsinstallatie op het complex. De resterende € 483.024 betreft o.a. de vervanging van de toplaag van het kunstgrasveld in het stadion en verdere uitbreiding en upgrade van de business seats. Oplevering van deze investeringen zal plaatsvinden in het derde kwartaal van kalenderjaar 2017.

In het restant van het seizoen 2017/2018 is er een investeringsbudget beschikbaar van circa € 400.000 voor de vervanging van stadionstoelen op de Kasteel- en Tonny van Ede-tribune. Daarnaast worden er, onder voorbehoud van vergunningen, een staanvak, safe standing seats, gerealiseerd voor de 'Spangenen'.

Financiële vaste activa

De toename van de financiële vaste activa betreft voornamelijk de rechten op transferinkomsten uit solidarity contribution van voormalige Spartaspelers die een transfer hebben gemaakt naar een andere Betaald Voetbal Organisatie.

Continuïteit van de activiteiten

Sparta Rotterdam heeft het boekjaar 2016/2017 met een positief resultaat van € 1.901.059 afgesloten. Door het positieve resultaat eindigt de vermogenspositie op 30 juni 2017 positief op € 1.030.361. Einde seizoen werkt de vennootschap nog met een negatief werkkapitaal van € 980.866 (mede gedreven door de investeringen ad € 826.365 in immateriële- en met name materiële vaste activa) echter dit zal onder aanvoering van de prognose 2017/2018 aanzienlijk verbeteren. In het behaalde eindresultaat 2016/2017 zijn niet opgenomen de, na balansdatum, behaalde transferresultaten van Denzel Dumfries en Rick van Drongelen alsmede het resultaat van het WEURO2017.

Op 13 juni 2017 heeft Sparta Rotterdam als licentiehouders een (geconsolideerde) begroting voor het seizoen 2017/2018 ingediend bij de KNVB die sluit met een nettowinst van € 250.000. De meest recente prognose (1 oktober 2017) voor het seizoen 2017/2018

gaat uit van een winst voor belastingen van € 2.200.000, en na belastingen € 1.650.000. De verbetering van het nettoresultaat is met name toe te schrijven aan inkomsten uit vergoedingssommen (waaronder solidarity contribution en transfervergoedingssommen). Tegenover deze meerinkomsten staan directe kosten in verband met het resultaat vergoedingssommen, verdere investeringen in de professionalisering van de organisatie en met name de toename van de uitgaven van het spelersbudget. Deze uitgaven in de personeelskosten aan structurele verbeteringen en incidentele contracten bedragen circa € 1,4 miljoen meer ten opzichte van de eerder vastgestelde begroting.

In de prognose zijn de recette inkomsten voor 73% gerealiseerd waarbij de overige 27% zal worden behaald door de kaartverkoop voor de resterende 14 wedstrijden in het restant van het seizoen. De commerciële opbrengsten in de prognose zijn voor circa 91% gerealiseerd en de gegarandeerde TV-gelden uitkering is vooraf aan het seizoen vastgesteld door Eredivisie CV. De commerciële afdeling heeft een 'aanvalsplan' opgesteld om de resterende commerciële inkomsten te behalen waarbij de nog te verhuren loges en business seats alsmede de nieuwe exposuremogelijkheden op de videowalls een belangrijk onderdeel zijn. Alle personeels- en bedrijfskosten zijn opgenomen inclusief de (bonus)kosten voor het behoud van het Eredivisieschap. Het resultaat vergoedingssommen is gerealiseerd en er is geen rekening gehouden met een eventuele verkoop of verhuur van een huidige contractspeler. Bij realisatie van deze prognose zal het eigen vermogen van Sparta gedurende het lopende seizoen 2017/2018 toenemen tot circa € 2,7 miljoen positief per 30 juni 2018.

De liquiditeitsprognose voor het seizoen 2017/2018 is sluitend. De geprognoseerde bankstand per 30 juni 2018 is positief. In de liquiditeitsprognose is rekening gehouden met de inkomsten uit (Eredivisie)seizoenkaarten en de uitbetaling van bonussen voor behoud van het Eredivisieschap in de maand juli 2018. De reeds aangegane investeringen ad € 705.991 zijn opgenomen en grotendeels betaald in het 3de kwartaal van 2017. In het restant van het seizoen is er een investeringsbudget beschikbaar van circa € 400.000 voor structurele verbeteringen in het stadion. Ondanks de aflossingsverplichting op enkele leningen zal, in tegenstelling tot andere seizoenen, het niet noodzakelijk zijn om aan het einde van het seizoen vooruit ontvangen sponsorbijdragen te realiseren.

Ondanks de positieve exploitatie- en sluitende liquiditeitsbegroting zullen onderstaande mogelijkheden worden onderzocht om de financiële positie van Sparta Rotterdam te versterken. Het resultaat van het onderstaande is nog niet verwerkt in de (liquiditeits)prognose 2017/2018.

- het organiseren van extra vriendschappelijke wedstrijden en/of evenementen;
- door sportieve resultaten, het realiseren van meer inkomsten uit halve seizoenkaarten, recette en sponsoring;
- het ontbinden van contracten van contractspelers dan wel verhuren van contractspelers in de winterstop;
- pool- en opleidingsvergoedingssommen;
- solidariteitsinkomsten uit transfers van voormalige Spartaspelers.
- prestatiebonussen en/of doorverkooppercentages uit voormalige spelerstransfers;

- transferopbrengsten bij het transfereren van spelers.

Naast de bovengenoemde mogelijkheden zal de verdere verkoop van aandelen onderzocht worden om de liquiditeit te versterken. De doelstelling van het versterken van de liquiditeitspositie is om slagvaardiger op de transfermarkt zaken te kunnen doen.

Op basis van bovenstaande is de directie van mening dat de continuïteit van de vennootschap voor de komende 12 maanden is gewaarborgd. De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vennootschap.

Risicobeheer en financiële instrumenten

De vennootschap maakt in de normale bedrijfsvoering gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Dit betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen.

Kredietrisico: Het kredietrisico wordt beheerst door actief debiteurenbeleid (o.a. beoordeling van de kredietwaardigheid). Betaald voetbalorganisaties zijn aangesloten bij de KNVB of FIFA waar eventuele geschillen uit hoofde van vorderingen inzake transfer-sommen en/of opleidingsvergoedingssommen aanhangig worden gemaakt.

Liquiditeitsrisico: Het doel van de vennootschap is om te allen tijde voldoende liquiditeit ter beschikking te hebben om de liquiditeitsbehoefte op korte termijn zeker te stellen. Hiertoe stelt de vennootschap periodiek liquiditeitsprognoses op. Voor nader inzicht in specifieke elementen van het liquiditeitsrisico zoals de looptijd van financiële verplichtingen en de niet uit de balans blijvende verplichtingen, wordt verwezen naar de geconsolideerde balans en toelichting daarop.

Renterisico: De vennootschap is slechts in beperkte mate gevoelig voor rentewijzigingen daar de club grotendeels langlopende schulden heeft met een vaste rente.

Terugblik op het seizoen 2016/2017

Eredivisie

Al voordat het kampioenschap in de Jupiler League definitief werd beslist, was Sparta Rotterdam bezig om het elftal Eredivisiewaardig in te richten. De doelstelling na de promotie was intern en extern heel duidelijk gecommuniceerd: "Sparta wil de komende drie seizoenen handhaving in de Eredivisie." De eerste wedstrijd van het seizoen was direct een pittige. Op Het Kasteel was Ajax met 1-3 te sterk. Daarna herpakte het team van trainer Alex Pastoor zich en begon het punten te pakken.

Vanaf medio november 2016 begon er een periode waarin de behaalde punten schaarser werden. Vanaf februari werd deze spiraal doorbroken met een uitoverwinning op N.E.C. en wellicht nog belangrijker, de derbywinst thuis tegen stadgenoot Feyenoord. Uiteindelijk werd het tot de laatste speeldag spannend welke club in de Play-Offs zou moeten spelen. Sparta Rotterdam won de twee laatste competitieduels en speelde zich rechtstreeks veilig. Na afloop van de uitwedstrijd tegen Go Ahead Eagles werd er met de staf, spelers en meegereisde supporters een bescheiden en informeel feestje in de Jupiler Lounge van het stadion gevierd.

KNVB-beker

Het toernooi om de KNVB-beker was een succesvolle editie in het seizoen 2016/2017. Met de loting voor de eerste ronde tegen FC Dordrecht stond er direct een regioderby op het programma. Van onderschatting was geen sprake want de Kasteelclub won met 3-1. In de tweede ronde stond er een aanzienlijk sterkere tegenstander op het programma. Heinrich Welling had met zijn loting ervoor gezorgd dat PSV naar Rotterdam-West moest afreizen. Het bleek een bijzonder mooie avond te worden op een uitverkocht Kasteel, want net als FC Dordrecht ging ook PSV met 3-1 terug naar de eigen stad. Vlak voor de feestdagen moest Sparta op bezoek bij Heracles Almelo om een plek in de kwartfinale af te dwingen. Met een duidelijke 0-3 overwinning overwinterden de Rood-Witten in het bekertoernooi.

De kwartfinale was een penaltythriller. Met een tweede uitvak, vanwege de grote belangstelling van Sparta-fans, in het stadion van FC Volendam was het na 115 minuten voetbal nog steeds 0-0. In de tweede verlenging scoorden zowel Volendam als Sparta en was de eindstand 1-1. Sherel Floranus (winnende strafschoep) en penaltykiller Roy Kortsmid zorgden uiteindelijk voor een 6-5 stand na penalty's in het voordeel van Sparta.

De halve finale had een Rotterdamse derby tussen Sparta en Feyenoord kunnen opleveren, maar Vitesse versloeg Feyenoord in de kwartfinale waardoor op woensdag 1 maart de oudste clubs uit het profvoetbal gingen uitmaken wie naar de finale van de KNVB-beker zou doorstoten. Vitesse was helaas te sterk en won uiteindelijk met 1-2 op Spangen en zou uiteindelijk ook de KNVB-beker winnen.

Jong Sparta Rotterdam

Met de bewuste keuze van Sparta Rotterdam om deel te nemen aan de voetbalpiramide met het beloftenteam, ging Jong Sparta aan de slag in de Tweede Divisie. Een competitie die gedomineerd zou worden door Jong AZ, de latere kampioen, maar waar

Jong Sparta na een stoeve start haar draai begon te vinden. In totaal won Jong Sparta acht van de zeventien thuiswedstrijden. In uitwedstrijden was de ploeg minder succesvol met slechts vier overwinningen. Uiteindelijk was de zevende plaats een fraaie eindklassering voor het team van trainer Ole Tobiasen. Door de promotie van Jong AZ en de degradatie van Jong Vitesse en Jong FC Twente zal Jong Sparta in het seizoen 2017/2018 de enige beloftenploeg zijn in de Tweede Divisie.

Debutanten in het eerste elftal

Tijdens het seizoen 2016/2017 debuteerde Ragnar Ache in de wedstrijd sc Heerenveen - Sparta Rotterdam op 4 april 2017 in het eerste elftal van Sparta Rotterdam.

Jeugdopleiding

De jeugdopleiding van Sparta Rotterdam is een van de belangrijkste levensaders van de club. Om blijf te geven van deze positie investeerde de club afgelopen seizoen € 1.359.000 in de voetbalopleiding. De jeugdopleiding levert elk seizoen het bewijs dat het zelf opleiden van spelers loont. De beloning resulteert niet alleen in transferresultaat echter nog belangrijker is het sportieve resultaat. Dit sportieve resultaat vertaalde zich ook afgelopen seizoen in de selectie (A-selectie en Jong Sparta) die voor 50% uit zelf opgeleide spelers bestond.

Een bevestiging van dit sportieve resultaat was de wedstrijd Sparta Rotterdam - sc Heerenveen waar op een moment in de wedstrijd zes jeugdspelers op het veld stonden.

RMC Jeugdcomplex

Het afgelopen seizoen heeft Sparta Rotterdam, na afspraken met de R.V. & A.V. Sparta, de verantwoordelijkheid genomen om een start te maken met het verhelpen van het achterstallig onderhoud aan het jeugdcomplex. Daaropvolgend zijn de basisvoorzieningen in orde gemaakt en is er aan het einde van het seizoen geïnvesteerd in een nieuw kunstgrasveld en bijhorende automatische beregeningsinstallatie.

Het aankomende seizoen heeft het de prioriteit om een verdere (personele) professionaliseringsslag te maken in de horeca en dient de kantine een aanzienlijke upgrade te krijgen.

Profopleiding

Sparta Rotterdam O19

Frank van Kempen werd de nieuwe trainer van O19 en kwam van de KNVB. Frank heeft zijn sporen als trainer verdiend bij clubs als Nederland O20, VVV Venlo, Roda J.C. Helmond Sport en als videoanalist bij PSV. In zijn eerste jaar bij Sparta kreeg hij gelijk al te maken met Jong Sparta dat in de Tweede Divisie ging spelen en daarbij veel gebruik maakte van de spelers O19.

Vanuit O19 werden de volgende spelers ingezet bij het eerste elftal om de voorbereiding mee te maken; Ugur Altintas, Deroy Duarte, Jaimy Brute en Ragnar Ache. Deze spelers tekenden ook allen een contract. Later in het seizoen waren er ook contracten voor Diederick Luydens en Abdou Harroui. Trainer Frank van Kempen werd geassisteerd door Nourdin Boukhari en Nico Jalink. Het team eindigde op een prima 6e plaats in de

hoogste divisie, maar veel belangrijker nog was het feit dat er veel spelers de stap naar het eerste elftal hebben gemaakt of al vroeg op Tweede Divisie niveau met Jong Sparta hebben gespeeld.

Sparta Rotterdam O17

Voor O17 stond de eerste seizoenshelft in het teken om terug te keren op het hoogste niveau. Voor de winter werd in de Eerste Divisie gespeeld en om in de Eredivisie te kunnen spelen, moest het team van Demis Xanthopoulos bij de eerste zes eindigen. O17 werd derde en kon na de winter in de hoogste divisie aan de slag. Veel spelers van de O17 speelden al zeer regelmatig in O19. Een aantal van deze spelers haalde ook het Nederlands elftal. Brad van Hoeven en Vincent Schippers zijn vaste waarden in het Nederlands team. In dit team werden Vincent Schippers, Brad van Hoeven en Jamilio Tawiredja gecontracteerd.

Demis werkt voor het zesde seizoen bij Sparta Rotterdam en zal de club aan het einde van dat seizoen verlaten. De trainingen en de thuiswedstrijden vonden plaats vanuit De Bosselaar op Het Kasteel.

Talentenopleiding

Sparta Rotterdam O16

O16 speelde in een competitie waarbij ze voor de winter bij de eerste drie moesten eindigen om in de winnaarspoule terecht te kunnen komen. Het team, getraind door Paul Simonis, werd tweede. De ontwikkeling binnen dit team was prima. In de winnaarspoule werd O16 vijfde achter Feyenoord, Ajax, AZ en PSV. Paul Simonis is voor het twaalfde jaar trainer binnen de Sparta gelederen. Ook dit team heeft na de winterstop tussen de vijf en negen spelers moeten doorschuiven naar O17. Paul was betrokken binnen de club met het geven van de krachttrainingen en de implementatie daarvan naar andere teams toe.

Sparta Rotterdam O15

De O15 van Sparta stond onder leiding van Tim Roest. Tim is een ervaren jeugdtrainer binnen Sparta Rotterdam en is al negen seizoenen werkzaam bij Sparta. O15 speelde het afgelopen seizoen op het allerhoogste niveau. O15 heeft veel last gehad van het doorschuiven van spelers naar de O16 omdat bij Jong Sparta veel spelers werden doorgeschoven naar het eerste elftal en dat had gevolgen voor de O19/O17/O16/O15. Al deze teams moesten eigenlijk te vroeg spelers doorschuiven vanwege het volume, en niet altijd vanwege de kwaliteit. Toch hebben veel spelers zich prima ontwikkeld binnen deze groep. Zion Valies haalde het Nederlands elftal O15. Farouq Limouri heeft gedurende het seizoen gespeeld in Nederlands elftal O14.

Sparta Rotterdam O14

De O14 van trainer Ruben den Uil is een ploeg die al veel gewonnen heeft in het verleden. In deze groep zijn behoorlijk wat mutaties geweest. Het overlijden van Ousmane Kone is een ervaring die bijna alle spelers met zich mee dragen en veel impact heeft gehad binnen dit team. Ook zijn er spelers doorgeschoven naar hogere teams omdat ze daar lichamelijk en geestelijk aan toe waren. De resultaten van deze groep waren niet zoals andere jaren, maar de ontwikkeling van het individu stond voorop en daarom zijn er spelers doorgeschoven naar de O15. Ruben den Uil was voor het tweede

jaar werkzaam binnen Sparta Rotterdam en combineerde deze functie met extra taken als performance coach. Naast zijn functie binnen Sparta was Ruben werkzaam als scouting coördinator voor de KNVB.

Sparta Rotterdam O13

De O13 onder leiding van trainer Brian Groeneweg speelde 11 tegen 11 op de zaterdagdagen en heeft wat resultaten betreft het prima gedaan. De ploeg eindigde op de zesde positie en werd in de halve finale van de KNVB-beker uitgeschakeld. Aan het einde van het seizoen zijn er zes spelers uit de O13 opgeroepen voor de nationale selectie. Voor Brian was dit het eerste jaar bij Sparta Rotterdam, hij trainde hiervoor bij Dordrecht en Willem II.

Voetbalschool

Sparta Rotterdam O12

De O12 onder leiding van trainer Mitchel van Gastel speelde de vernieuwde Twin Games vormen 8 tegen 8. Op twee veldjes namen zij deel aan de gesloten BVO-competitie met deelnemers als: Ajax, PSV en AZ. Voor het eerst speelde de O12 tegen leeftijdsgenoten, dit in tegenstelling tot de seizoenen ervoor. Dit bevordert de individuele ontwikkeling van de spelers. Aan het einde van het seizoen speelde de ploeg nog een aantal grote internationale toernooien. Mitchel van Gastel begon dit seizoen aan zijn derde seizoen bij de jeugdopleiding van Sparta Rotterdam en combineerde dit jaar zijn trainerschap met de rol als coördinator externe activiteiten. Zo organiseerde hij o.a. de profdagen en voetbalkampen.

Sparta Rotterdam O11

Sparta O11 van trainer Dominique de Bodt speelde eveneens de vernieuwde wedstrijdvormen 8 tegen 8 Twin Games. Ook hier werd gespeeld zonder scheidsrechter, waarbij de spelers zelf de spelregels moesten hanteren. Prima om te zien hoe spelers dit oppakten. De O11 heeft tot het einde van het seizoen met Ajax gestreden om het kampioenschap, maar trok uiteindelijk aan het kortste eind. Op verschillende internationale toernooien lieten de Spartanen zich ook van hun beste kant zien. Dominique de Bodt begon dit seizoen aan zijn achtste seizoen bij de jeugdopleiding van Sparta Rotterdam.

Sparta Rotterdam O10

Sparta Rotterdam O10 trad ook aan in een nieuwe competitievorm, namelijk de 6 tegen 6 Twin Games. Op twee veldjes speelden de Spartanen van trainer Pjotr van der Marel in een gesloten BVO-competitie hun wedstrijden tegen o.a. Ajax, PSV, ADO Den Haag en FC Utrecht. De O10 speelde voor het eerst zonder ranglijst. Dit zorgde voor een andere voetbalbeleving, wat wij als club toejuichen. Aan het eind van het seizoen speelden de talenten een aantal internationale toernooien en sloten het seizoen af met een groot toernooi in Duitsland. Pjotr van der Marel begon dit seizoen aan zijn tweede seizoen bij de jeugdopleiding van Sparta Rotterdam en combineerde zijn functie met een rol als coördinator VBS O10 t/m O12. Tevens stond hij 3 dagen voor de klas (basisschool groep acht).

Sparta Rotterdam O9

Sparta Rotterdam O9 bestond in het seizoen 2016/2017 uit 8 nieuwe spelers en 1 nieuwe keeper, allen gescout binnen onze regio. Onder leiding van trainer Jim Camphens speelden de Spartanen op zaterdagen hun wedstrijden in een gesloten BVO-competitie 6 tegen 6 met o.a. Ajax, PSV, ADO en FC Utrecht, waar geen stand van werd bijgehouden (Twin Games regels). Tevens werd er deelgenomen aan grote internationale toernooien bij o.a. Texel, Venlo en in Parijs. Jim Camphens begon dit seizoen aan zijn vierde seizoen binnen de jeugdopleiding van Sparta Rotterdam en is tevens fulltime in dienst als coördinator organisatie jeugd en coördinator VBS O8/O9.

Sparta Rotterdam O8

Sparta Rotterdam is in het seizoen 2016/2017 voor het eerst begonnen met een O8 leeftijdsgroep. Onder leiding van trainer John van Kaam hebben de 10 jonge Spartaantjes kennis gemaakt met de normen en waarden van Sparta Rotterdam en zijn zij door middel van kleine wedstrijdvormen (1 tegen 1, 2 tegen 2, 4 tegen 4) uitgedaagd tijdens hun trainingen. De O8 speelde op zaterdagen in de eerste klasse F-competitie 7 tegen 7 met als thuisbasis Het Kasteel. Trainer John van Kaam was dit seizoen nieuw bij de jeugdopleiding van Sparta Rotterdam en heeft, naast zijn beroep als docent lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs, zes jaar ervaring als trainer van de O8 van Feyenoord.

Jeugdscouting

“Iedere dag de beste willen zijn” is het motto dat we van Sparta jeugdspelers verlangen. In alle geledingen van de club dienen we dit van onszelf en van elkaar te eisen. Dit zorgt ervoor dat we, wanneer we op de juiste wijze door selecteren, nog betere spelers binnen onze opleiding krijgen. Dit hebben we ook vertaald naar de scouting, we zijn voornamelijk op zoek naar spelers die de beste kunnen worden (potentie 1e elftal). Afgelopen jaargang zijn we voor het eerst gestart met een O8. We zien ons hiertoe genoodzaakt, gelet op de huidige concurrentie, ten aanzien van deze jeugdige talenten. In verband met de Twin Games gaan we in het seizoen 2017/2018 starten met een uitbreiding van de O9 selectie om op wedstrijddagen tweemaal 6 tegen 6 te spelen. Er is in grote lijnen weinig uitstroom wat aangeeft dat we tevreden zijn met de kwaliteit van onze huidige jeugdteams. Om te scoutingsstaf te professionaliseren en om nog beter in te kunnen spelen op het scoutingsgebied, zal de scoutingsstaf onder leiding van Kenneth Butter uitgebreid gaan worden in het seizoen 2017/2018. Onder andere met een specifieke scout gericht op keeperstalent.

Spartanen in nationale selecties

In het seizoen 2016/2017 heeft een aantal Spartanen ook ons land vertegenwoordigd tijdens de verschillende nationale activiteiten.

Bij O14 waren er liefst vier spelers die hun debuut hebben gemaakt voor het Nederlands elftal O14. Dit waren: Azzedine Annamousi, Farouq Limouri, Shairon de Windt en Roland Okpu. Na het debuut van de O14 spelers zijn ze, zoals gebruikelijk gehuldigd door de gehele jeugdopleiding met de Sparta-marsch en als aandenken uiteraard de Sparta Piet. Bij O15 was Zion Valies de Spartaan die Nederland O15 vertegenwoordigde. Bij O16 zijn er enkele trainingsstages geweest waar Jason Meerstadt, Turan Tuzlacik en Elayis Tavsan voor opgeroepen zijn. Bij de wedstrijden van Nederland O16 was Vincent

Schippers alle wedstrijden actief. Bij Nederland O17 ging het om Brad van Hoeven. Bij Nederland O18 ging het om Deroy Duarte die structureel aansloot bij de interlands.

Samenwerkingspartners

Sinds het seizoen 2016/2017 werken we samen met zeven opleidingspartners, te weten: Stichting SoccerPlus/MSV De Betrokken Spartaan, JVOZ, Spartaan`20, R.V. & A.V. Sparta, vv Nieuwenhoorn, SHO en Excelsior Maassluis. Bewust hebben we de keuze gemaakt om met een beperkt aantal verenigingen samen te werken om de beheersbaarheid te kunnen garanderen en tevens is er hiermee sprake van een hoge mate van exclusiviteit. De samenwerking richt zich altijd op inhoud en vormt daarmee de inzet voor een duurzame relatie.

Afgelopen seizoen heb we een volgende stap gemaakt in de samenwerking met onze opleidingspartners. Specifiek spelen we nu in op de wensen en behoeften van de vereniging.

Van trainersbijeenkomsten, clinics, oefenwedstrijden tot specifieke trainingsmethodes komen hierin terug. Nieuw binnen de samenwerking was de Sparta-week met als doel de zichtbaarheid van Sparta Rotterdam bij de opleidingspartner te vergroten. Belangrijk in de meerwaarde voor Sparta zijn natuurlijk de toptalenten die in kunnen gaan stromen vanuit de opleidingspartners. Voor het nieuwe seizoen 2017/2018 zijn er spelers ingestroomd vanuit MSV De Betrokken Spartaan, JVOZ, Spartaan`20 en R.V. & A.V. Sparta.

Afscheid van de vertrekkende spelers

Aan het einde van het seizoen werd er afscheid genomen van Roland Bergkamp, Jerson Cabral, Ivan Calero, Ricardo Kieboom, Robert Klaasen, David Mendes Da Silva, Florian Pinteaux en Martin Pusic als contractspeler of als huurspeler van een andere Betaald Voetbal Organisatie.

De overeenkomsten met Cyril Chevreuil, Zakaria El Azzouzi, Akram Salhi en Finn Stokkers werden voor het einde van het seizoen met wederzijdse instemming ontbonden.

Ondanks dat zij een start in het nieuwe seizoen maakten werden de overeenkomsten met Mathias Pogba, Mart Dijkstra, Rick Ketting, Denzel Dumfries en Rick van Drongelen ontbonden vanwege een transfer dan wel overschrijving naar een andere Betaald Voetbal Organisatie.

Commercieel

Na enkele seizoenen in de Jupiler League waarin vele sponsors van hun loyaliteit richting Sparta Rotterdam blijk gaven, was het na de promotie onze beurt om deze vaak jarenlange trouw naar de sponsorgroep te belonen. Over de gehele commerciële linie heeft Sparta Rotterdam de tarieven minder hard laten stijgen dan op basis van uitkomst in de Eredivisie werd verwacht. Zo gaf Sparta Rotterdam een krachtig signaal richting de bestaande relaties dat loyaliteit twee kanten op werkt.

Personele bezetting commerciële afdeling:

Na de promotie werd besloten de commerciële afdeling uit te breiden met een extra accountmanager waardoor het commerciële team uit drie personen bestond te weten Dave van der Meer, Jelle Bodegom, Ralph Goossens met de bestuurlijke ondersteuning door Charles van der Steene en Alex Klein.

Hoofdsponsor, co-sponsors en Official Business Partners:

De contracten in het hoogste segment met Axidus, Nicoverken, Peinemann, ESET, RMC, KEN en TFC werden verlengd met daarin duidelijk de waardering uitgesproken voor hun betrokkenheid in de seizoenen dat Sparta in de Jupiler League speelde. Ook in het segment Official Business Partners is bewust gekozen de loyaliteit terug te laten vloeien in de overeen te komen sponsorcontracten.

In Centric vond Sparta een nieuwe co-sponsor van het eerste elftal en hoofdsponsor van onze jeugdopleiding, terwijl later in het seizoen Qurrent toetrad als Official Business Partner en co-sponsor van onze jeugdopleiding.

Business Loges

De seats horende bij de loges op de tweede verdieping werden vervangen en het aantal seats werd uitgebreid. Voor dit segment is gekozen om in te zetten op contracten voor meerdere seizoenen met hierin een duidelijke win-win voor alle partijen d.m.v. een loyaliteitsbonus. De logehouder ontving voor de aanwezigheid per seizoen in de Jupiler League een korting die gedurende de nieuw overeen te komen contractperiode van kracht bleef. Veel logehouders kozen voor deze optie en aan het begin van het seizoen waren er geen loges meer beschikbaar.

Het vervangen en de uitbreiding van de seats op de derde verdieping werd in verband met WEURO 2017 uitgesteld tot het nieuwe seizoen 2017/2018. De derde verdieping deed tijdens dit toernooi dienst als perstribune waardoor het een praktische overweging is geweest om de vervanging van de seats vooruit te schuiven.

Business seats

Waar in voorgaande seizoenen de bezetting te wensen overliet, is er aan de zijde van het hoofdgebouw dit seizoen bewust gekozen de bestaande seats te vervangen en uit te breiden met een nieuw vak met 220 business seats. Door de promotie werd, zoals verwacht, de weg naar Het Kasteel weer gevonden waardoor de Business Club vele nieuwe bedrijven heeft verwelkomd. Richting bestaande en nieuwe sponsors wordt ingezet op meerjarige overeenkomsten, waar zeker bestaande sponsors gebruik van wensten te maken.

Aan de Kasteelzijde is het gelukt zowel de Kasteelloge als de seats horende bij de Ridderzaal uit te verkopen.

Overige sponsorinkomsten

Het succes in de beker zorgde door extra verkoop van led-boarding, prestatiebonussen horende bij diezelfde beker alsmede de directe handhaving in de Eredivisie voor een mooie extra commerciële bijdrage dit seizoen.

Samenvattend

De promotie werkt op alle vlakken door. De commerciële begroting is gestegen van € 3.315.153 naar € 4.956.210, een extra accountmanager is toegevoegd aan het commerciële team, het aantal bedrijven lid van de Business Club oversteeg de 400 en de bezettingsgraad van de business seats was op wedstrijddagen bijna 100%. Kortom, een commercieel uiterst succesvol seizoen waarin de gestelde doelen zijn gerealiseerd en het commerciële team van Sparta Rotterdam het Spartaanse motto “bij neerlaag of victorie” op de juiste wijze heeft vertaald naar onze sponsorgroep.

Maatschappelijk beleid

Sparta Rotterdam voert al jarenlang actief beleid op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Alle activiteiten in dit kader zijn ondergebracht in de in 2011 opgerichte stichting “De Betrokken Spartaan” (SDBS). Doelstelling voor de komende jaren is het werken aan continuïteit van lopende activiteiten en het verder ontwikkelen van activiteiten in de voor Sparta Rotterdam belangrijke steden, na Rotterdam, die veel supporters kennen zoals: Schiedam, Vlaardingen, Maassluis en Hoek van Holland.

De ambities zijn gebaseerd op samenwerkingsverbanden met een prominente verbinding met sponsoren die maatschappelijk actief zijn.

Onderstaand een omschrijving van de lopende activiteiten per pijler:

Sport en Bewegen

Talent in de wijk

De wijkactiviteiten zijn door de toenemende activiteiten op Vreelust en in het stadion iets afgenomen. Het verenigingsleven is immers einddoel. De komende jaren wordt ruimte het toverwoord. Op het sportcomplex ontbreekt de ruimte om de MSV De Betrokken Spartaan door te ontwikkelen. En bovendien is de kantine nog steeds in handen van de twee verenigingen Maense en GLZ Delfshaven. Komende periode zullen we in overleg treden met de Gemeente Rotterdam hoe we wel deze ontbrekende ruimte kunnen creëren.

Gezondheid

Sikkelcel Polikliniek

In samenwerking met het Erasmus MC en het Sophia kindziekenhuis beleven de kinderen met sikkelcelziekte en met een stofwisselingsziekte een leuk dagje uit met Sparta Rotterdam. Een gericht gezondheidsproject is er na “Game On!” niet meer gekomen. Gezondheid is meer groundbeginsel geworden en is verwerkt in lopende projecten.

Onderwijs

Van Leerling naar Prof (BOS niveau-4)

Samen met het ROC Zadkine is een eigen mbo-opleiding tot profvoetballer al enkele jaren actief. Het doel is om voetballers op basis van het competentieprofiel profvoetballer, dat is samengesteld door de KNVB, maatwerk te bieden om zodoende deze voetballers verder te ontwikkelen. Zowel op het gebied van profvoetballer als op maatschappelijk vlak, waarbij het uitgangspunt voor de ontwikkeling van het traject Sport & Bewegingsleider (niveau-3) is. De jeugdspelers worden structureel ingezet bij buurt-, onderwijs- en sportactiviteiten. Na voltooiing van de maatschappelijke stage voldoen ze aan alle competenties voor de opleiding niveau-4 Buurt, Onderwijs en Sport (BOS).

Werk en Inkomen

Sparta Banen Marsch

Sparta Rotterdam zet zich in om samen met haar netwerk van sponsors, UWV en het Werkgevers Servicepunt Rijnmond werkzoekenden te helpen aan een betaalde baan. De Wajongeren doorlopen een intensief programma van minimaal acht maanden in het Sparta Stadion. Inmiddels hebben ruim 70 Wajongeren een duurzame baan gevonden.

Veiligheid

Rugdekking!

Het project is ondergebracht bij “Stichting Schouders Eronder” om in de toekomst “Rugdekking” voort te zetten en schaal te vergroten naar andere (voetbal)organisaties.

Alleen jij bepaalt wie je bent (AJB)

Met behulp van het ministerie van Veiligheid en Justitie worden kinderen uit de wijk van 12-15 jaar op het rechte pad gehouden. Op jaarbasis worden 60 kinderen geworven op de vmbo-scholen. Dit is al het vierde jaar van AJB en het ministerie heeft in Laureus Foundation een nieuwe partner gevonden om AJB voort te zetten.

Publiekszaken

Supporters

De terugkeer in de Eredivisie heeft een enorme groei gebracht in het aantal seizoenkaarthouders en in de stadionbezoekers bij thuiswedstrijden. Het gemiddelde aantal toeschouwers kwam voor het eerst sinds het seizoen 2009/2010 weer boven de 10.000 per thuiswedstrijd uit.

Vorig seizoen werd Sparta Rotterdam al genomineerd voor de ‘Fan Award’ van KNVB Expertise. In het seizoen 2016/2017 was dit wederom het geval, maar nu met de winst van de award als kers op de taart. De supporters van Sparta waardeerden het stadionbezoek aan hun club het hoogst van alle clubs in de Eredivisie.

Ticketing

Het aantal vaste kaarten kwam bij het begin van het seizoen boven de 7.500. En met een succesvolle halve seizoenkaartcampagne, die werd gekoppeld aan de

bekerwedstrijd tegen PSV, was het Sparta Stadion na de winterstop elke thuiswedstrijd uitverkocht.

Ook het bezoek van Sparta-supporters aan uitwedstrijden was in het seizoen 2016/2017 opmerkelijk hoog. Na de traditionele top 3, FC Twente en Willem II behaalde Sparta een fraaie 6^e plaats in dit klassement. Vanwege de toegenomen populariteit van uitwedstrijden en bij enkele wedstrijden zelfs schaarste, is er gestart met het invoeren van een loyaliteitspunten-systeem. Op deze manier worden de supporters die de meeste uitwedstrijden bezoeken in staat gesteld om bij populaire uitwedstrijden als eerste een kaartje te kopen.

Wedstrijdorganisatie & Evenementen

De terugkeer in de Eredivisie bracht mooie uitdagingen met zich mee. Op het hoogste niveau wordt meer gevraagd van de totale organisatie en dienen faciliteiten nog meer op orde te zijn dan een niveau lager. Daarom stond de gehele zomer van 2016 in het teken van het gereed maken van het stadion, de faciliteiten en organisatie op Eredivisie niveau. Met de eerste thuiswedstrijd tegen Ajax was de opdracht duidelijk en achteraf ook geslaagd. Ook was er gedurende het seizoen een aantal speciale wedstrijden. Op 15 oktober werd de verjaardag van Het Kasteel gevierd met een uitverkochte wedstrijd tegen Willem II, compleet met omlijsting door middel van vuurwerk en de aftrap door iconen Pim Doesburg en Tinus Bosselaar. Naast de wedstrijd waren er nog meer evenementen om 100 jaar Kasteel te vieren. Zo waren er een internationaal jeugdtoernooi, een extra familiedag voor jong en oud en speelden de Sparta Legends een wedstrijd in retro-tenue als voorwedstrijd.

In september 2016 werd in het Sparta Stadion de viering van 60 jaar Eredivisie gehouden. Een mooi evenement met ambassadeurs van alle clubs die in de Eredivisie zijn uitgekomen.

In de tweede helft van de competitie was de mooiste uitdaging qua wedstrijdorganisatie het bekeravontuur. In de halve finale werd een thuiswedstrijd geloot tegen Vitesse. Door het bereiken van de halve finale moest de club in opdracht van de KNVB en lokale driehoek ook al scenario's en draaiboeken maken voor een eventuele finale. De plannen konden na het verlies tegen Vitesse helaas weer in de kast.

Nieuw waren ook de thuiswedstrijden van Jong Sparta in de Tweede Divisie. Het beloftenteam van Sparta komt uit in de voetbalpiramide en omdat Het Kasteel de thuisbasis is, betekende dat extra werkzaamheden voor de organisatie.

Verder stond het seizoen ook in het teken van de voorbereidingen op het Europees Kampioenschap vrouwenvoetbal. WEURO2017, de officiële naam van het toernooi, stond op het programma na afloop van de reguliere competitie en bracht organisatorische uitdagingen met zich mee. Direct na afloop van het seizoen werd onder andere het kunstgrasveld verplaatst naar het jeugdcomplex en werd een tijdelijk grasveld neergelegd voor het toernooi. Naast vijf wedstrijden bij WEURO2017 kreeg het Sparta Stadion ook de organisatie van de 'inzwaai'-interland toegewezen. De laatste oefenwedstrijd van het Nederlands Elftal voorafgaand aan het toernooi.

Behalve de voetbalevenementen was er in april 2016 nog een groot evenement in het Sparta Stadion. De Rotterdamse rapformatie Broederliefde gaf zijn eerste stadionconcert in Spangen. Het Sparta Stadion werd omgebouwd tot een groot festivalterrein en 10.000 bezoekers en de honderdduizenden tv-kijkers (live op NPO) waren getuige van het eerste grote concert op Het Kasteel.

Kidsclub

De groei in het ledenaantal van Kidsclub 'De Spartaantjes' bleef achter bij de verwachtingen. Waar gedacht werd dat we het ledenaantal boven de 1.000 zouden laten uitkomen, bleef dit steken op een kleine 900. De Kidsclub is de eerste kennismaking met de club en organiseert gedurende het voetbalseizoen diverse activiteiten.

Communicatie & Marketing

De website van Sparta Rotterdam wordt dagelijks door duizenden bezoekers bezocht. Samen met de nieuwe hoofdsponsor Centric en marketingpartner SuperRebel zijn de voorbereidingen gestart voor een nieuwe website die eind 2017 gerealiseerd moet worden. Verder groeide het aantal volgers van Sparta's social media-kanalen enorm. De club is vrij actief met onder andere Twitter, Snapchat, Instagram en Facebook. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor de ontwikkeling van het Youtube-kanaal en het maken van eigen videocontent.

Naast de online communicatie blijft print-media een belangrijk communicatiemiddel. Elke thuiswedstrijd geeft de club een programmablad uit, twee keer per seizoen clubmagazine 'De Spartaan', een presentatiegids voor de gehele club en een eigen presentatiegids voor de jeugdopleiding, zakelijk magazine Kasteelzaken komt twee keer per seizoen uit evenals het Kidsclub-magazine.

In het seizoen 2016/2017 werd voor het eerst een e-Divisie gestart. Elke club in de Eredivisie wijst een eSporter aan die namens de club de virtuele Eredivisie gaat spelen in het populaire computerspel FIFA17. Namens Sparta werd Frank van der Slot (winnaar van het eerste FIFA-toernooi in het Sparta Stadion) aangewezen als eSporter. De populariteit onder de millennials is groot met veel views op Youtube en zendtijd op Fox Sports. Sparta eindigde in het eerste seizoen van de e-Divisie op een 10^e positie. De club ontwikkelt plannen voor een eigen eSports-loge en zal het team van eSporters gaan uitbreiden om meer evenementen te kunnen organiseren en meer binding te creëren met deze doelgroep.

Catering

De waardering van het eigen publiek voor de publiekscatering kende voor het eerst een grote stijging. Waar de club jarenlang onderaan de ranglijst stond qua beoordeling van de catering werd nu een positie in de middenmoot behaald. De prijs/kwaliteitverhouding, betaalmogelijkheden en service werden beter beoordeeld. Gedurende het seizoen zijn alle verkooppunten voorzien van PIN-automaten en enkele units zijn overgestapt naar PIN-Only waardoor de snelheid toeneemt bij de verkooppunten. Naast de toevoeging van extra mobiele verkooppunten en een volwaardig verkooppunt in 'De Bosselaar' zijn er ook plannen in voorbereiding voor de introductie van 'In-Seat ordering' op de lange zijden.

Merchandising

De Sparta Fanshop boekte in het seizoen 2016/2017 een recordomzet. Niet eerder sinds de opening van 'De Rood-Witte Winkel' werd er zoveel merchandising verkocht. Niet alleen in de winkel zelf, maar ook online is er een flinke verhoging van het aantal verkochte artikelen. Gedurende het seizoen is er in 'De Bosselaar' een extra verkooppunt gecreëerd. In de Jupiler League werd de Fanshop van Sparta als beste beoordeeld, deze lijn werd doorgetrokken in de Eredivisie waar een keurige zesde plaats werd behaald.

Spartanen lopen voor de 18^e keer de RopaRun

Het Sparta Supporters Running Team (SSRT) bestaat uit 22 enthousiaste Spartanen, die zich allen vrijwillig inzetten om met allerlei inzamelacties een zo hoog mogelijk bedrag op te halen voor de stichting RopaRun. Daarnaast worden de naam Sparta Rotterdam en die van voetbalsupporters in het algemeen op een positieve manier uitgedragen.

Het Sparta Supporters Running Team ging op zaterdag 3 juni in Hamburg van start om, na ruim 560 kilometer, op maandagmiddag 5 juni aan te komen in Rotterdam.

De afgelopen maanden zijn er, naast de vele trainingskilometers, ook de nodige tijd en energie in gaan zitten om een zo hoog mogelijk bedrag bijeen te verzamelen voor de RopaRun (palliatieve zorg voor mensen met kanker). Of zoals het motto van de RopaRun luidt: "leven toevoegen aan de dagen, waar vaak geen dagen meer kunnen worden toegevoegd aan het leven". Tal van activiteiten werden georganiseerd om geld in te zamelen: oliebollenverkoop en collecte op Het Kasteel, lotenverkoop, ook diverse sponsors hebben een bijdrage geleverd.

Er is inmiddels door het team in de afgelopen jaren al € 181.645 aan de RopaRun afgedragen. Dit jaar werd een bedrag van € 16.254 opgehaald!

Sparta Museum

Het Sparta Museum is gevestigd in Kasteel Spangen en herbergt een rijke historie. Ook het afgelopen jaar vonden er met regelmaat rondleidingen plaats. I.s.m. de Koninklijke Bibliotheek en het Gemeente Archief Rotterdam inzake het 'Project Digitalisering Voetbaltijdschriften' worden de jaargangen van De Spartaan gedigitaliseerd. Het betreft: De Spartaan: Maandelijksche Mededelingen van de Rotterdamsche Voetbal- en Athletiek-Vereeniging "Sparta", 1907-1960, deze zijn straks online te raadplegen.

Jubilarissen

Supporters

De jaarlijkse uitreiking van de insignes voor leden die 25 en 50 jaar lid zijn van Sparta Rotterdam, vond zaterdag 1 april voorafgaand aan de verjaardagswedstrijd met PSV plaats in de bestuurskamer. Ditmaal werden liefst negentien mensen door Wim Schnieders (Stichting Sparta 1888) en voorzitter Rob Westerhof voorzien van een zilveren insigne, drie Spartanen vierden dat zij al een halve eeuw lid zijn van de Kasteelclub.

Rob Westerhof behoorde tot de laatste categorie, de voorzitter kreeg zijn insigne overhandigd door Geert Wennekes. Datzelfde geldt voor Jack Doejaaren. De heer Koopman was helaas verhinderd en kreeg zijn gouden insigne op een ander moment.

Delftsblauw bord

Het Delftsblauwe bord wordt overhandigd aan personen die 12,5 jaar in dienst zijn, spelers die 250 officiële wedstrijden hebben gespeeld en aan Spartanen met bijzondere verdiensten voor de Kasteelclub.

Manfred Laros heeft in oktober een Delftsblauw bord overhandigd aan Wesley van der Stam. De manager Publiekszaken van Sparta Rotterdam was (1 april 2016) precies 12,5 jaar in dienst van Sparta Rotterdam.

Rob Kiebert Award

Tijdens de seizoensafsluiting wordt traditioneel de Rob Kiebert Award uitgereikt. Deze award is in het leven geroepen ter nagedachtenis aan het voormalig Hoofd Jeugdopleiding van Sparta Rotterdam die in 2005 bij een ongeluk om het leven kwam. De Rob Kiebert Award wordt uitgereikt aan iemand die zich zeer verdienstelijk heeft gemaakt voor de jeugdopleiding.

Mimount Chahchah heeft begin juni bij de jaarlijkse seizoenafsluiting van de jeugdopleiding de Rob Kiebert Award ontvangen. Zij verzorgt de maaltijden voor de jeugdopleiding en heeft de prijs te danken aan haar onvoorwaardelijke steun en inzet op het RMC Jeugdcomplex.

Herinnering blijft

Het afgelopen seizoen heeft Sparta Rotterdam noodgedwongen afscheid moeten nemen van een aantal Spartanen die zijn overleden, van wie wij noemen:

- Annemarie van Putten (61 jaar). Annemarie heeft zich tientallen jaren vrijwillig ingezet voor de Kasteelclub en was zowel in het oude als nieuwe stadion samen met haar man Dick jarenlang actief in 'De Rood-Witte Winkel'. Op maandag 1 april 2013, tijdens het 125-jarig jubileum van Sparta Rotterdam, werd Annemarie van Putten benoemd tot Lid van Verdienste.

- Jan van Rijn (83 jaar). Jan van Rijn werd lid van Sparta Rotterdam op 22 november 1947. In december 1999 nam hij de voorzittershamer van de Kasteelclub op interim-basis over van Jan Bossink. Op 12 december 2001 benoemde Sparta Rotterdam hem tot Erelid.

- Han Bannink (88 jaar). Han Bannink was in zijn actieve periode onder andere werkzaam als gemeentesecretaris van Rotterdam en heeft in de periode 1969 tot 1984 zitting gehad in het bestuur van Sparta Rotterdam. Bij de Kasteelclub vervulde Han Bannink o.m. de rol van secretaris en vice-voorzitter. Daarnaast was hij enkele jaren voorzitter van de Oer-Spartanen. In 1984 werd Han Bannink vanwege zijn verdiensten uitgeroepen tot Erelid van Sparta Rotterdam.

- Fred Mühling (93 jaar). De oud-doelman stond slechts met tussenpozen onder de lat, maar leverde bijvoorbeeld in het Europa Cup 1-toernooi eind 1959 wel een flinke bijdrage aan de uitschakeling van IFK Göteborg. Als handballer kwam Fred tijdens de Tweede Wereldoorlog uit voor de nationale ploeg. Via zijn schoonvader belandt Fred na de bevrijding in de voetbalwereld en komt hij in 1954 bij Sparta terecht. Fred was een non-sense-keeper, die met zijn 'ziekenfondsbrilletje' een bepaalde populariteit wist te verwerven.

Rotterdam, 31 oktober 2017
namens Sparta Beheer B.V.

w.g.

M.M.H. Laros
Directeur

Geconsolideerde balans per 30 juni 2017

(vóór resultaatbestemming)

		30 juni 2017		30 juni 2016	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	1	54.415		65.783	
Materiële vaste activa	2	3.341.049		2.929.730	
Financiële vaste activa	3	254.231		106.738	
			<hr/>	<hr/>	
			3.649.695		3.102.251
Vlottende activa					
Vorraden	4	78.969		71.863	
Vorderingen	5	2.929.817		1.101.224	
Liquide middelen	6	107.197		67.750	
			<hr/>	<hr/>	
			3.115.983		1.240.837
			<hr/>	<hr/>	
			6.765.678		4.343.088
			<hr/>	<hr/>	
Groepsvermogen	7	1.030.360		-995.699	
Langlopende schulden	8	1.638.469		2.209.631	
Kortlopende schulden	9	4.096.849		3.129.156	
			<hr/>	<hr/>	
			6.765.678		4.343.088
			<hr/>	<hr/>	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2016/2017

		2016/2017		2015/2016	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Netto-omzet	10		11.184.982		6.309.877
Bedrijfslasten					
Personeelskosten	11	6.355.226		4.306.184	
Wedstrijden, trainingen en opleidingen	12	1.148.003		812.856	
Huisvestingskosten	13	1.137.393		917.360	
Afschrijving op materiële vaste activa	14	390.588		357.799	
Verkoopkosten	15	1.202.777		706.090	
Overige bedrijfskosten	16	503.625		292.575	
Som der bedrijfslasten			10.737.612		7.392.864
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen en resultaat vergoedingssommen			447.370		-1.082.987
Afschrijving vergoedingssommen	17	-167.611		-104.888	
Resultaat vergoedingssommen	18	1.075.608		248.462	
			907.997		143.574
Bedrijfsresultaat na afschrijvingen en resultaat vergoedingssommen			1.355.367		-939.413
Rentebaten en -lasten en soortgelijke kosten	19		-78.452		-100.692
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen			1.276.915		-1.040.105
Belastingen	20		550.000		-
Aandeel in resultaat van deelnemingen	21		74.144		-
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen			1.901.059		-1.040.105

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

	2016/2017		2015/2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen en resultaat vergoedingssommen		447.370		-1.082.987
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen materiële vaste activa	390.588		357.799	
- Overige	35.829		-39.382	
Veranderingen in werkkapitaal:				
- Kortlopende vorderingen (exclusief vordering uit hoofde van transfersommen)	-1.231.273		129.833	
- Voorraad handelsgoederen	-6.833		-17.241	
- Kortlopende schulden (exclusief leningen, kredietinstellingen en schulden uit hoofde van transfersommen en tekengelden)	1.551.704		300.865	
		<u>740.015</u>		<u>731.874</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.187.385		-351.113
Ontvangen interest		-		4.800
Betaalde interest		<u>-78.452</u>		<u>-105.492</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		1.108.933		-451.805
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Verwerving groepsmaatschappijen		-		-
Investeringen in financiële vaste activa	-147.493		6.382	
Inkomsten/(uitgaven) vergoedingssommen	346.506		5.247	
Investeringen in immateriële vaste activa	-24.460		-64.070	
Investeringen in materiële vaste activa	<u>-801.905</u>		<u>-133.559</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-627.352		-186.000
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Kapitaalstorting	125.000			-
Inkomsten uit aangetrokken leningen/ schulden (langlopend)	-571.162		783.933	
Uitgaven aan aflossingen van leningen (langlopend)	4.028		-212.685	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		<u>-442.134</u>		<u>571.248</u>
Netto kasstroom		39.447		-66.557
Saldo liquide middelen begin boekjaar		67.750		134.307
Saldo liquide middelen eind boekjaar		107.197		67.750
Mutatie		39.447		-66.557